

Πολύ ὀλίγον Ικανοποιημένος ἔμεινε ἀπὸ τὴν δημιουργίαν τῆς κ. Κυβέλης θεο-
δωρέου στὸν «Ἠλιθίου». Δὲν εἶνε Ρωσσοα οὕτε κατὰ μίαν τριχά τῆς. Καὶ δὲν ἔ-
δραματικότης τῆς τῆς Γ', πράξεως ἦτο πολὺ ἐλευθερῆ ποιότητος, πολὺ ἀληθινή, καὶ
βραβιά, ἦταν ἕως γιὰτὶ ἐκεῖ ἔφθασε νὰ εἶνε ἀπλῶς ἀνθρώπινη, γιὰ νὰ εἶναι ἐξαιρετὴ
(ἔταν ἔχῃ τὴν δύναμιν τῆς) καὶ δὲν ἦταν ἀνάγκη νὰ εἶναι Ρωσσοα. Εἰς τὰς ἄλλας
ἕως πράξεις ἐντελῶς ἔξω τοῦ ρόλου καὶ ἀπορῶ πῶς τῆς ἦλθε νὰ τὸν παύσῃ. Ἐχει
πέρα πολὺ ὀλίγον ρομαντικὸν ταγμα, εἰς τὴν ἔκφρασιν καὶ γενικὰ τὴν προσωπικότητα
τῆς, πολὺ ὀλίγον θνείρον οὐλοκτικῆς διανοητικῆς καὶ ἀισθηματικῆς speculation,
τέλος εἶναι πέρα πολὺ σὰρξ καὶ ἀνθρώπινη ὑπόστασις, συγκεκριμένη καὶ θετικῆ, ὥστε
νὰ εἶναι χονδρὴ ἀφέλειά τῆς νὰ παύσῃ καὶ αὐτὸν τὸν ρόλον. Δὲν ἤμπορεῖ κανεὶς εἰς
τὸν κόσμο νὰ ἐναρκεσθῇ ἄλλε τῆς χιλιάδες τῶν μοντέλων τῆς ζωῆς! Πρέπει νὰ
τὸ ἔχῃ τριπλὴν τῆς ὅτι ἔδωκε σάρκα σὲ τὴν ἡρωίδα.

Ἡ ἡρωίδα εἶναι μία γυναῖκα τοῦ 17 ἀπὸ χρόντα, πολλὰ ἀπὸ τὸν ἔρωτα,
προσέζητε τὴν λεπτομέρειαν αὐτῆς. Μιὰ γυναῖκα πουλημένη. Καὶ τῆς φάναι μιὰ
ἡμέρα καὶ μόνη, δηλαδὴ ὀλίγες ὥρες γιὰ τὴν ἀκριβείαν, ὥπως εἰς τὸ πέρασμα διπλα
τῆς μιᾶς ἀνώτερης ψυχῆς ν' ἀνέβῃ στὸ ἕφος τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου. Ἄλλα πῶς θὰ
τὸ ἐπαύχαινε αὐτὸ τὸ θαῦμα ἀν δὲν ὑπῆρχεν ἡ προδιάθεσις; Χωρὶς τὴν δικαιοσύ-
νην εἰς τὰ αἰτία τοῦ θεατοῦ, αὐτῆς τῆς προδιαθέσεως, δὲν μὲνεί μιὰ χονδρὴ ἀπι-
θανότης ἀπὸ τὰς θέσεις τοῦ ἔργου;

Ἡ ἡρωίδα εἶναι μία φουγαλέα σλαυκὴ ψυχὴ, ἀπλῶς ἀπὸ τὴν ἀνάγκη τῆς
καθημερινῆς ζωῆς παρατραπημένη στὴν ἀμαρτίαν. Τὴν φαντάζομαι μὲ πολὺ
ἀνοικτὰ καστανά μάτια, χωρὶς φῶς θετικὸ ἢ μὲ πολὺ ἑλαφρὰ πράσινα, τὸ ἴδιο οὐλο-
κτικὰ. Μὲ ὀλίγες σάρκες, μ' ἕνα χαρμπε πολὺ περισσότερο ψυχῆς καὶ ἐσωτερικῆς
ἀκτινοβολίας παρὰ λαμπρισματικῆς σαρκῶν. Αὐτὴ εἶνε ἡ ἀπαραίτητη ἐμφάνισις καὶ ἡ
κ. Κυβέλη θὰ ἦταν ἀδύνατον φυσικὰ νὰ ἔχῃ καὶ αὐτὴν. Ἐξ αὐτῆ καὶ ἡ θάρεια ἀποτυ-
χία τις εἰς τὸν ρόλον αὐτὸν ὅπου ἦτο τόσο χονδρὰ προσωπιμένη ὥστε εἰς ὀλίγους
ρόλους τὴν εἶδαμε ἕως τώρα.

Τὸ ἔργον δὲν εἶναι παρὰ μία σπῆρα ἀπὸ τὸν Βαζούδιον τοῦ μυστηρίου τοῦ
τοῦ Ντοστογιέφσκυ ὃ «Ἠλιθίου» σχεδὸν τίποτα δὲν ἐξηγεῖ ἀπὸ τῆς δύο μεγάλης
φυσιογνωμίας τοῦ ἔργου, τὴν ψυχολογίαν τοῦ πρίγκηπος καὶ τῆς ἡρωίδος. Ἄλλα
διατηρεῖ τὸ ἀρχαῖον τῆς βάσεως αὐτῆς προσευχῆς πρὸς τὸν ἀνώτερον ἡθικὸν κόσμο
ποῦ εἶναι ἐκεῖνος τὸν ὅποτον μὲ τὸν μεγαλοφυᾶ καὶ ἄγον Ἠλιθίου τοῦ ὃ θείος
Ντοστογιέφσκυ ἐστοχάσθη νὰ χαρίσῃ εἰς τὴν ταπεινὴν ἀγγέλην τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ δημιουργία τοῦ κ. Βεσάκη πολὺ πλέον πιστὴ καὶ ἐμπνευσμένη ἀπὸ τῆς κ. Κυβέ-
λης. Καὶ εἰς κεντρά καὶ ὡς ἐνατοκτισμὸς εὑρίσκειτο ἀπείρως κοντινότερα πρὸς τὸ
σλαυκὸ ὑποσυμβῆται: εἶχε στιγμὰς ἀπολύτως ὠραίας ἐνὸς θανάτου καὶ ἀληθινῶ
ζωοδιαμοῦ. Ὅσον γιὰ τὴν σύνθεσιν τοῦ κεφαλαίου τὸν φαίνεται ὅτι δὲν ἔχασε τὸν
καιρὸ τοῦ στὴν τελευταία ἐπίσκεψιν του στὴν Πόλη, (1922) ὅπου εἶχεν ἑμπρός
τοῦ ἔφθασε τὰ σλαυκὰ καὶ τὰ ταταρικὰ μοντέλα στὸν Μεγάλον Ἀρμό τοῦ Πέραν
καὶ τὰ ἀναρτήματα ρωσοκαυκασικὰ clubs.

Ἡ κ. Μουστούκα ἔβαλε τὰ δυνατὰ τῆς ἀλλὰ, ἐγ κριματιστὰ εἶρε καὶ αὐτὴ
—ἀπλῶς—τὴν Ρωσσοα. Ὅμοιοι ἕως τὴν ἐξαιρετικὴν δυσκολίαν αὐτῶν τῶν
δημοσιῶν, λόγῳ τοῦ σλαυκῶ ἀδαιοκράτου. Ἦν αὐτὸ ἕως χρειάζεται ἡ δυνατὸ
μάρφως στοὺς ἡθοικοὺς ἢ τοῦλάχιστον στὸν Ρεζισέρ, νὰ τρυπᾶ καὶ τὴ
ἀδικηράστον ἀκόμη. Εἰς τὸ ἔργο αὐτὸ δὲν μπόρῳ νὰ συγχρῶ τὸν ρεζισέρ.
Παρεκλήθη τὸν κ. Χρυσομάλλης νὰ γελιογραφῆσῃ πέραν κανεὶς μέτρον τὸν
πράστατον τύπον τοῦ Ἀρνταλίον, ἐνὸς γῆρου ἀποτόκτου, ὀλίγον κουραστικὰ
παραμύθη ἀλλ' ὄχι βέβαια κοινῶ μεθυστακός, ὥπως τὸν κάνει ὃ κ. Χρυσομάλλης.
Τὸ κείμενον τῶν δύο ἄτόμων τοῦ «Ἠλιθίου» δὲν τὸν θέλει ποσῶς τέτοιον καὶ εἶναι

κρίμα δίδει ὃ κ. Χρυσομάλλης συνέλαθε πολὺ χαρακτηριστικὰ καὶ μὲ φαντασία
ὑπομένεις ἄλλες πλευρὰς τοῦ τύπου.

Ὁ κ. Πλούτης ἐρχίνεται σὲ πῖνος ὀφθαλμῶ καὶ συγκεκριμένου ἔργου
ἀτμόσφαιραν κινεῖται. Ἐρχετὶ ἐπίσης ὅτι ὃ (τελευταῖος Ρωσσοα ἀληθινῶς πρὸ-
θεῖ μέσο του ἐναν πρίγκηπα, τοῦ βάζει ἐξιοπρέπειαν ἕως καὶ εἰς τῆς ἀνα-
ξιοπρεπέστερες πράξεις. Ἰσως νὰ ἀγνοῇ ὀλοτελῶς ὅτι ἡ Ρωσοικὴ εἶναι ἡ φυσικὴ
κώτερα ἀριστοκρατικὴ καὶ ἀρχοντικὴ ρέσσα τῆς γῆς, μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου
θρησκείων τῶν κομμουνιστῶν ρέσσα μεγάλων πρίγκηπων καὶ μεγάλων ἀρχόντων.
Ἄλλοιῶς δὲν θὰ ἐκινεῖτο καὶ δὲν θὰ ἐμπεδοσε μὲ ἐλευθερίας νεοελληνικῶς εἰς
τὸν ἀερινῶ καὶ εἰς τὰς κινήσεις του. Τὸ ἴδιον καὶ εἰς τὸν κ. Κοῦβα, πῶ συν-
θεῖται ἐνσούτοις ἐνὰ καλλίστον κεφάλι. Νὰ κινεῖται τοῦλάχιστον βαρύτερα καὶ
βραδύτερα ἐπάνω στὴ σκηνὴν σὲ ἔργα σλαυκὰ. Ἀφοῦ δὲν μποροῦν νὰ δημι-
ουργήσουν ἀλλοιωτικὰ τὸν ρυθμὸν τῆς βάρειος ἀτμόσφαιρας αὐτῶν τῶν ἔργων ἔς
τὴν ἰσχύουσαν μὲ τὴν βαρύτητα αὐτῆν, τὴν ἐξωτερικὴν, τοῦλάχιστον.

Ἡ σκηνογραφία τῆς 5' πράξεως πολὺ κακὴ. Δὲν ὑπάρχει Ρωσσοα καὶ ὃ
ταπεινότερος τοῦ θὰ παρήγγειλε τέτοιον κριτικῶ καὶ κοκοιστικῶ κρᾶγμα.